

Шановний пане Муньє, від імені Інституту Адама Сміта дякую вам за те, що погодилися виступити на нашій конференції!

Нам дуже приємно, що ви погодилися приєднатися до **Групи доповідачів** на нашому **2-му щорічному форумі «Агробізнес України»**, який **відбудеться у березні 2010 р.** Без сумніву, підтримка з боку CALYON BANK UKRAINE є дуже позитивним сигналом для учасників нашої конференції, котра є унікальним заходом подібного масштабу і якості на аграрному Україні. Сьогодні хотілося б почути ваші думки щодо важливих питань цієї галузі і ознайомити з ними нашу аудиторію до початку Форуму:

1. Запитання: Що очікується **в короткотерміновій** (в наступні 12 – 14 місяців) **і довготривалій перспективі** на ринку України **в аспекті фінансування** аграрних компаній? Які фактори найбільше впливатимуть на рішення банків профінансувати аграрні компанії у 2010 р.?

Відповідь:

Преамбула: Як вже тепер відомо, навіть притім, що в 2009 р. в Україні ВВП зменшився більш ніж на **10%**, **окремо взятий ВВП агросектора збільшився на +/- 3%**.

Така стійкість до кризи є неймовірною, тому що мала місце в той рік, коли обсяг зібраного врожаю дорівнював 46,6 млн. тонн проти 53,3 млн. тонн попереднього року, у рік, коли субсидії аграрному секторові зменшилися з 5,7 млрд. гривень до 2,7 млрд., а банки майже зовсім припинили надавати кредити будь-кому, включно з цим сектором.

Питання не в агропромисловому секторі. Питанням є стан банківського сектора.

Банки не будуть двигуном економіки, в тому числі агросектора, ще рік чи два. Банки зайняті покриттям збитків через свої «безнадійні активи» і виплатами.

Але уявіть собі, якби вони трохи більше уваги зосередили на агросекторі, а саме на компаніях, котрі демонструють чітку стратегію, динаміку, чия продуктивність останнім часом зросла, про що свідчать результати 2009 р.

Вони мають також зосередити увагу на клієнтах і постачальниках потужних виробництв агросектора і фінансувати компанії, які підтримують довготривалі стосунки з відомими брендами.

Так чи інакше, фінансування все більше і більше пов'язується з потенціалом корпорації, її **здоровим станом, про що свідчать документи, перевірені аудитом, здоровим станом, що означає достатню кількість капіталу і потенціалу, щоб генерувати прибуток і грошові потоки...** І нині набагато менше зі здатністю компанії забезпечити гарантію.

2. Запитання: Чи вважаєте ви, що після президентських виборів у січні було б доречно починати говорити про економічне відродження аграрного сектора України? І як, на вашу думку, **фінансові інститути**, що працюють в Україні, ставляться до **співпраці з українськими аграрними компаніями і пост-кризовим** середовищем?

Відповідь:

З точки зору глобальної перспективи, після виборів перше, що слід зробити Україні, це **переконатися, що західні країни знову почали вважати Україну надійним партнером.** Це означає, що абсолютно немає іншого вибору, ніж якомога швидше повернути МВФ до попереднього графіку, і це відкриє двері до наступних траншів.

З точки зору аграрного сектора важливим, і до того ж, мабуть, **дуже важливим для України, видається перетворення України на надійного експортера.** Це означає, що в країні, яка потребує 25 млн. тонн зернопродуктів на рік, **ще 20 – 60 млн. тонн слід продавати на експорт таким чином, щоб усі учасники цього бізнесу були задоволені,** починаючи з ПДВ, який, раз і назавжди, має бути поверненим тим, хто дійсно є експортерами. **Поки Україна не повертатиме ПДВ експортерам, її не будуть поважати!**

По-друге, здається важливим і **питання стосовно оренди землі** – вона повинна віддаватися в оренду на набагато більш передбачуваний і довготривалій основі: не можна змушувати фермера остерігатися кожного року, що оренда буде скасована. Землеробство потребує також довготривалого середовища.

Крім того, ключовим рішенням для розвитку і експорту сільськогосподарської продукції є **розробка норм і місцевих стандартів, які узгоджуються з міжнародними.**

Запитання: Як ви **оцінюєте доступність і вартість фінансів** для аграрного сектора України сьогодні? Що слід зробити, аби покращити ситуацію?

По-перше, в Україні дуже **значні норми прибутку.** По-друге, це країна, де **не існує надійного ринку капіталів,** і фінансовий ринок - **навіть ще менший.**

По-третє, і через це, **фінансування повинно обмежуватися лише короткостроковими потребами і надаватися у місцевій валюті,** крім випадків, коли очікується надходження від експорту. Кожна компанія, що покладається на значні обсяги фінансування задля розвитку, просто помиляється, тому що вона в такому випадку ризикує потрапити в залежність від мінливих процентних ставок, які є неприйнятними (гривневі кредити не дають на тривалі строки) або від коливань валютного курсу, якщо фінансування здійснюється у твердих валютах.

Тому, оскільки повернення інвестицій може бути дуже швидким, з огляду на норми прибутку, кращим рішенням є фінансувати короткотермінові потреби за допомогою гривневих кредитів для підкріплення оборотного капіталу, якщо ці потреби дійсно пов'язані з програмою, і покладатися на себе, тобто на власний капітал, для решти.

4. Запитання: CALYON BANK UKRAINE бере участь у низці проектів в аграрному секторі. Які з них є найцікавішими? За якими **критеріями CALYON вибирав ці проекти** (компанії)?

Відповідь:

Calyon фінансує аграрний сектор. **До 25% свого прибутку Банк в Україні отримує від діяльності, пов'язаної з цим сектором,** і це свідчить про чітку зосередженість *Calyon* на цьому секторі. Першими і найважливішими критеріями є прозорість (в т.ч. **перевірені аудитом фінансові показники**), прибутковість і здорова фінансова структура для клієнтів. Це, звичайно, обмежує число потенційних об'єктів. **На додаток до цього, в умовах пануючої нестабільності і нинішньої тотальної непрозорості фінансових операцій, ми в Україні покладаємося на розсуд виборців /населення, які забезпечать зміни в керівництві Україною... щоб було зрозуміло, що воно є підконтрольним, і коли потрібно, може бути покаране!**

5. Запитання: ЄБРР і МВФ збираються рекомендувати українським аграрним компаніям систему, згідно з якою можна було б використовувати **майбутній урожай у якості додаткової гарантії під фінансування.** Про це підказує бразильський досвід. На вашу думку, подібна система спрацює в Україні?

Відповідь:

Майбутній урожай у якості додаткової гарантії - це є обіцянка, і тому її слід застосовувати лише для клієнтів, які мають солідну ділову репутацію. Але не слід забувати про фінансування під існуючі запаси. Широко відомо, що протягом майже двох десятиліть **ЄБРР** домагається запровадження складських квитанцій (**warehouse receipts, WHR**) і фінансування з використанням їх як гарантій. У країні, де панує корупція, не можна довіряти адміністраторам управління цими документами, і тому потрібен подвійний контроль. **Ми повинні пам'ятати також, що такий вид фінансування не мав успіху і в Росії ...** можливо, з тієї ж причини. Наступною проблемою є якість зерносховищ: дуже мало відповідають західним стандартам, **можливо, 15 чи 20%, і дуже небагато мають знак відповідності ISO.** Таким чином ймовірно, що в короткостроковій перспективі сподіватися на фінансування під складські квитанції **не варто.** Ви могли б спитати також про повну відсутність перспективи покриття цінового ризику чи валютного ризику в Україні. Це ще одна річ, яка має бути започаткована, але досі не розпочата навіть стосовно валюти, причому НБУ навмисно чи ні, поки що чинить всілякі перепони на шляху впровадження форвардних угод.

6. Запитання: Які аграрні сектори в Україні, на ваш погляд, є нині найпривабливішими для міжнародних інвесторів? І завдяки чому?

Сектор зернопродуктів і харчової олії: в Україні одержують урожаї 3 тонни з гектара – його можна було б легко подвоїти. Україна є найбільшим у світі експортером соняшникової олії ... Окупність інвестицій є дуже швидкою.... це – ключовий сектор.

Другий пов'язаний з овочами і, можливо, фруктами, а також їх первинною переробкою. Тут потенціал також великий.

Третім є сектор, пов'язаний з молоком. Сьогодні у великій кризі, але і з великим потенціалом. Україна – країна з гарними традиціями виробництва молокопродуктів (**як, до речі, і Франція!**)

Шановний пане Муньє, спасибі за розмову! Будемо раді бачити вас на нашому Форумі у березні наступного року! Щиро бажаємо усіляких успіхів!